

การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

1. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา

1.1 การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา

ตามระเบียบฯ ข้อ 136 ไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องพิจารณาดำเนินการในช่วงเวลาใด แต่ในหลักการปฏิบัติจะต้องดำเนินการก่อนที่จะมีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างช้า ถ้ามีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว ถือว่าสัญญาได้สิ้นสุดลง จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 อีกไม่ได้

1.2 มติคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0203/19168 ลงวันที่ 11 กันยายน 2529

ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทำสัญญาก่อสร้างลักษณะจ่ายเงินค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำจริง (Unit Price Contract) ได้ภายในวงเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติ และหากปริมาณงานก่อสร้างที่ทำจริงสูงขึ้นเกินกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาเป็นผลให้ต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นแต่ไม่เกิน 10% ของราคาค่าจ้างก่อสร้าง ตามสัญญาแล้วก็ขอให้ส่วนราชการ ขอทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณได้ โดยไม่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีก ครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ แต่ถ้าหากต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นตามปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ของค่าจ้างก่อสร้างแล้วจะต้องเสนอขอรับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนทุกครั้ง

ในการทำสัญญาก่อสร้างลักษณะข้างต้น ให้ส่วนราชการยึดถือปฏิบัติระมัดระวังในเรื่องการเพิ่มปริมาณงานให้มากขึ้นกว่าที่ปฏิบัติอยู่ขณะนี้ กล่าวคือ ถ้าหากส่วนราชการทราบอยู่แล้วในขั้นตอนที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง ว่าจะต้องมีการเพิ่มปริมาณงานขึ้นอันจะทำให้ต้องจ่ายเงินให้แก่ ผู้รับจ้างเพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ของค่าจ้างก่อสร้าง จะเป็นด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ก็ให้ส่วนราชการนั้น ๆ รีบนำเสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนโดยไม่ต้องคอยให้ดำเนินการเสร็จแล้ว มาขออนุมัติในภายหลัง

1.3 หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีด่วนมาก ที่ นร (กพ.) 1305/10262 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2540

การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือตามระเบียบฯ ข้อ 136 ไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องพิจารณาดำเนินการในช่วงเวลาใด แต่ในหลักการปฏิบัติจะต้องดำเนินการก่อนที่จะมีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างช้า ถ้ามีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว ถือว่าสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือได้สิ้นสุดลง จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือตามระเบียบฯ ข้อ 136 อีกไม่ได้

1.4 การขอแก้ไขสัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร (กพ.) 1304/7527 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2540

ข้อหารือ ในขั้นตอนการพิจารณาผลการประกวดราคา คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาตัดรายการเครื่องปรับอากาศและระบายอากาศเพื่อให้ราคาอยู่ในวงเงินงบประมาณ แต่ปรากฏว่างานตามสัญญาได้มีการตัดรายการดังกล่าวออก ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดในขณะที่ทำสัญญาทำให้สัญญาไม่

สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของการเสนอราคา ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะแก้ไขสัญญาโดยตัดข้อความรายการ “เครื่องปรับอากาศและระบายอากาศ” ออกจากวงงานของสัญญาได้หรือไม่

ตอบข้อหารือ ในการพิจารณาต่อรองราคาของคณะกรรมการฯ ได้นำเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อตัดรายการเพื่อให้ราคาอยู่ในวงเงินงบประมาณและหัวหน้าส่วนราชการได้อนุมัติแล้ว แต่เกิดจากความผิดพลาดในการจัดทำสัญญาที่มีได้ตัดรายการตามที่ตกลงอก จึงข้อมที่จะพิจารณาแก้ไขสัญญา โดยตัดรายการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนาที่แท้จริงโดยถือปฏิบัติตามนัยหลักเกณฑ์ของระเบียบฯ ข้อ 136 โดยอนุโลมได้

1.5 การแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ.) 1204/8348 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2538

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยเพิ่มเติมงานจากแบบรายการละเอียดตามสัญญานั้น ส่วนราชการจะต้องพิจารณาดำเนินการอยู่ภายในขอบเขตการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามระเบียบฯ ข้อ 136 ด้วย ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของระเบียบดังกล่าว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงที่ลงนามแล้วจะกระทำได้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ซึ่งจะต้องไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์ของทางราชการและสำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่เป็นการเพิ่มเติมนอกส่วนที่ส่วนราชการจะต้องพิจารณาดำเนินการด้วยว่างานก่อสร้างที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่เป็นงานก่อสร้างที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กับงานก่อสร้างเดิม และอยู่ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม จึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้

1.6 การปรับเปลี่ยนรูปแบบตามสัญญาจ้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กวพ.) 1305/7860 ลงวันที่ 3 กันยายน 2542

“คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามสัญญาจ้างจะถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 136 หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาก่อนว่างานที่จะปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้าง หรือมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมหรือไม่ หากอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม หรือมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมแล้ว กรณีสามารถที่จะพิจารณาดำเนินการในรูปแบบของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้ แต่หากเป็นกรณีไม่อยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิมหรือไม่มี ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมแล้ว และส่วนราชการมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ กรณีก็ต้องพิจารณาดำเนินการจ้างใหม่”

1.7 การแก้ไขสัญญาจ้างหมาก่อสร้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ.) 1204/11319 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่าในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 136 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นความจำเป็น โดยไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

2. อำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ แต่ในกรณีที่มีการเพิ่มวงเงินทำให้งบการเงินนั้นสูงเกินอำนาจสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ ก็เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ แล้วแต่กรณีด้วย

3. เมื่อผู้มีอำนาจได้อนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงแล้ว ก็จะต้องจัดทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมกับผู้รับจ้าง

โดยหลักการของการพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 136 ดังกล่าวเป็นขั้นตอนการดำเนินการของส่วนราชการ ก่อนที่จะผูกพันกับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาจากผู้มีอำนาจก่อน

1.8 เปลี่ยนชื่อสัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพ.) 1305/2414 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2542

ข้อหารือ การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อห้างฯ (ผู้รับจ้าง) รวมทั้งการเพิ่มทุนจดทะเบียนและเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการอีก 2 คน จะมีผลกระทบต่อนิติกรรมสัญญาที่ได้ลงนามไว้หรือไม่ และจะแก้ไขสัญญาโดยเปลี่ยนชื่อสัญญาเป็นชื่อจดทะเบียนใหม่ได้หรือไม่

ตอบข้อหารือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้นิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะมีได้แต่เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ซึ่งในเรื่องของการเปลี่ยนชื่อนั้นเป็นสิทธิประเภทหนึ่งของบุคคลธรรมดาที่อาจจะยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอเปลี่ยนชื่อได้ ดังนั้น นิติบุคคลซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา จึงย่อมเปลี่ยนแปลงชื่อนิติบุคคลได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา ส่วนในเรื่องของการเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการเนื่องจากตามกฎหมายได้กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามารถมีหุ้นส่วนผู้จัดการได้หลายคน และแต่ละคนย่อมสามารถที่จะจัดการกิจการของห้างฯ ได้อยู่แล้วในหลักการ การเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการจึงไม่มีผลกระทบต่อห้างหุ้นส่วนแต่อย่างใด นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 ยังได้กำหนดหลักการไว้อีกว่า หากผู้แทนหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลได้กระทำการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว นิติบุคคลก็ต้องรับผิดชอบด้วย

ตามข้อหารือได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อห้างฯ และเพิ่มทุนจดทะเบียนพร้อมเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของห้างฯ ในหลักการจึงไม่มีผลกระทบต่อนิติกรรมสัญญาที่ได้ลงนามไว้ ดังนั้น หากส่วนราชการเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขสัญญาเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับชื่อใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงกรณีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการได้ โดยไม่ขัดต่อระเบียบฯ ข้อ 136

1.9 การเปลี่ยนแปลงคู่สัญญาภายหลังสิ้นปีงบประมาณ

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0502/32443 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2515

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติในการอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงคู่สัญญาภายหลังสิ้นปีงบประมาณ

1. การเปลี่ยนแปลงคู่สัญญาในระหว่างกันเงินไว้เบิกเหลือมปีหรือภายหลังจากที่ได้ฝากไว้แล้ว หากเป็นกรณีที่ได้รับจ้างหรือผู้ขายผิดสัญญาหรือละทิ้งงาน และเป็นการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของอย่างเดิม ภายในวงเงินเดิมภายในระยะเวลาที่ขอกันเงินไว้เบิกเหลือมปีหรือภายในระยะเวลาเบิกตัดฝากแล้ว ให้ผู้มีอำนาจตั้งซื้อหรือตั้งจ้างของส่วนราชการนั้น ๆ อนุมัติการเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับจ้างได้ แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจ้างและการพัสดุด้วย

การวางฎีกาขอเบิกเงินจากคลังภายหลังที่มีการทำสัญญากับผู้รับจ้างรายใหม่แล้ว ให้แนบสำเนาสัญญาดังกล่าวประกอบฎีกาเบิกเงินด้วย

2. สำหรับการเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับจ้างหรือคู่สัญญานอกเหนือจากกรณีดังกล่าวในข้อ 1 ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณขอทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นราย ๆ ไป

1.10 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยเพิ่มวงเงิน

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพว.) 1204/11319 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538

อำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ แต่ในกรณีที่มีการเพิ่มวงเงินทำให้งวงเงินนั้นสูงเกินอำนาจสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ ก็เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณหรือขอทำความเข้าใจความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือแล้วแต่กรณีด้วย

1.11 การเปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพว.) 1305/12080 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2543

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพว.) พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักประกันสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 141 กำหนดไว้มี 5 ประเภท แต่ละประเภทสามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้ ดังนั้น กรณีที่ผู้รับจ้างขอเปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญาเดิมจากเงินสดเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศตามตัวอย่างที่ กพว. กำหนด จึงสมควรที่จะพิจารณาอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญาดังกล่าว โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้

2. การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญา

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 139 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

1. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ
2. เหตุสุจริต

3. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ให้ส่วนราชการระบุไว้ในสัญญากำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ส่วนราชการทราบภายใน 15 วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนดคู่สัญญาจะยกมาอ้างเพื่อขอลดหรือลดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตาม (1) ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือส่วนราชการทราบอยู่แล้วตั้งแต่วันที่ การลดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา ตามระเบียบฯ ข้อ 139 ดังกล่าว จะกระทำได้เฉพาะแต่กรณีดังต่อไปนี้

1. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ (ผู้ว่าจ้าง)

เช่น กรณีผู้ว่าจ้างสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานเนื่องจากการเวนคืนที่ดินของผู้ว่าจ้างยังไม่เรียบร้อย ยังไม่สามารถที่จะให้ผู้รับจ้างเข้าไปทำงานในบริเวณที่ก่อสร้างได้, ผู้ควบคุมงานหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างสั่งให้หยุดงาน เนื่องจากมีความจำเป็นต้องรอการแก้ไขแบบรูป กรณีเช่นนี้จะต้องต่ออายุสัญญาให้ผู้รับจ้างเท่าจำนวนวันที่ตั้งให้หยุดงานด้วย

2. เหตุสุจริต

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 คำว่า “เหตุสุจริต” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดีจะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น”

- เงื่อนไขทั่วไปของงานก่อสร้าง

สาเหตุของเหตุสุจริต ซึ่งมีผลต่อคู่สัญญาตามเอกสารสัญญานี้ ได้แก่ สาเหตุดังที่แสดงรายการใช้ข้างล่างนี้ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าสาเหตุดังกล่าวมีผลกระทบกระเทือนจริงต่อเอกสารสัญญานี้ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ มิได้เนื่องมาจากคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องฝ่ายใดและซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างได้พยายามใช้มาตรการทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงสาเหตุนั้น และ/หรือลดความเสียหายอันเนื่องมาจากสาเหตุนั้น ๆ ตลอดจนได้พยายามใช้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในประเทศตามที่บังคับไว้แล้วทั้งหมด

ก. สงคราม เหตุการณ์ระหว่างสงคราม การรุกราน สงครามกลางเมือง การปฏิวัติ การก่อการจลาจล การก่อความวุ่นวายในบ้านเมือง การก่อการกำเริบ หรือการแย่งชิงอำนาจ

ข. การนัดหยุดงาน ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับผู้รับจ้างโดยตรง เหตุการณ์และการกระทำของผู้นำหยุดงาน

ค. คำสั่งของรัฐบาลพลเรือนหรือทหารเกี่ยวกับการกำหนดให้ถือเอาการริบหรือการทำลายการเวนคืนทรัพย์สิน

ง. ภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ซึ่งมีความรุนแรงจนถึง INTENSITY VI OF RICHTER SCALE หรือกว่านั้น การถล่มทะเลสาบ เพราะการระเบิดของภูเขาไฟ อุทกภัยร้ายแรงและได้ผู้คุมมหาปะลัย

จ. สาเหตุของเหตุสุควิสัยอื่นทั้งหมด ซึ่งผู้ควบคุมงานให้การรับรอง ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในวรรคแรกของข้อนี้

ฉ. เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใด ที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย สาเหตุของเหตุสุควิสัย ซึ่งได้รับการรับรองจากผู้ว่าจ้าง หรือเหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย จะเป็นผลต่อเอกสารสัญญาที่ต่อเมื่อผู้รับจ้างได้ยื่นคำบอกกล่าวต่อผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น พร้อมพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

หากผู้รับจ้างไม่ยื่นคำบอกกล่าวพร้อมพยานหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น นอกจากสิทธิซึ่งผู้จ้างจะสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะดำเนินการตรวจสอบตามที่เห็นว่าจำเป็น จนเป็นที่พอใจเพื่อตรวจสอบผลของเหตุที่กล่าวข้างต้นก่อนให้คำรับรองเรียกร้อยค่าเสียหายใด ๆ ของผู้รับจ้าง ความเสียหายที่ผู้ว่าจ้างมิได้ให้การรับรองว่าเกิดขึ้นเพราะเหตุสุควิสัย จะไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นผลทั้งในด้านเกี่ยวกับความล่าช้าในความสำเร็จสมบูรณ์ของงาน หรือส่วนของงานตามกำหนดวันที่ได้ตกลงกันไว้ในเอกสารสัญญา หรือการชดใช้ค่าเสียหาย

3. เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

สาเหตุที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ความผิดของทั้ง 2 ฝ่าย ตามกฎหมายและไม่ใช่เหตุสุควิสัย

2.2 ตัวอย่างข้อวินิจฉัยตามระเบียบฯ ข้อ 139

1. หนังสือกองสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว 165/2500 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2500

กระทรวงการคลัง ได้วางหลักการในเรื่องการผ่อนผันแก่ผู้ปฏิบัติผิดสัญญาซื้อขายและจ้างไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติต่อผู้ผิดสัญญา ให้ยึดหลักปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้โดยเคร่งครัด โดยไม่มีการผ่อนผันใด ๆ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญานอกจากจะเหตุสุควิสัย ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้จริง ๆ และเป็นเรื่องที่ไม่อาจคาดหมายได้ เพราะการที่มีการผ่อนผันนอกเหนือไปจากสัญญาที่ทำไว้แล้วนั้นทำให้สัญญาที่ทำไว้ไร้ประโยชน์และหมดความหมาย

2. ข้ออ้างของผู้ผิดสัญญาหรือเหตุผลที่ให้พิจารณาผ่อนผันให้แก่ผู้ผิดสัญญานั้นบางครั้ง ไม่ชอบด้วยเหตุผลดังตัวอย่าง เช่น

- ข้ออ้างเกี่ยวกับฤดูกาล ดินฟ้าอากาศ หรือภูมิประเทศที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติเป็นปกติของท้องที่ เช่น อ้างว่าทำงานในฤดูฝนไม่สะดวกทำให้งานล่าช้า หรืออ้างความกดดันของท้องถิ่น เป็นต้นอุปสรรคเหล่านี้คู่สัญญาของรัฐบาลจะต้องรอบรู้หรือคาดหมายไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าทำสัญญา

- ข้ออ้างอันเนื่องมาจากกิจการในหน้าที่หรือส่วนได้เสีย หรือเนื่องจากความบกพร่องของคู่สัญญาของรัฐบาลเอง เช่น มีการหาเครื่องมืออุปกรณ์ไม่ได้ ราคาวัสดุในตลาดสูงขึ้น หรือไม่มีกรรมการทำงาน สิ่งของที่ผลิตลดหรือผิดคุณภาพต้องหามาเปลี่ยนทำให้เกินกำหนดอายุสัญญา

- ผ่อนผันให้เพราะมีความเห็นอกเห็นใจคู่สัญญา
- ผ่อนผันให้โดยอ้างว่าไม่ทำให้งานเสีย หรือราชการไม่เสียหาย ซึ่งที่จริงสัญญาที่ทำไว้ย่อมเป็นหลักที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปทุกประการ มิได้เกี่ยวกับการเสียหายหรือไม่เสียหายแก่ราชการ และถ้าหากการผิดสัญญานั้นก่อให้เกิดการเสียหายแก่ราชการด้วยแล้ว ก็ย่อมจะเรียกคู่สัญญาชดใช้ค่าเสียหายได้อีกส่วนหนึ่งต่างหาก

- ผ่อนผันเพราะเห็นว่า ค่าปรับเป็นเงินเล็กน้อยหรือเกินกำหนดอายุสัญญาเพียงไม่กี่วัน
- ผ่อนผันเพราะเห็นว่า คู่สัญญาไม่มีเจตนาบิดพลิ้วเพราะเป็นคนไทยหรือเพราะไม่เคยทำผิดสัญญา

ข้ออ้างและเหตุผลที่กล่าวข้างต้นนี้ จึงไม่ควรรับฟังหรือนำมาใช้เป็นทางพิจารณาเพื่อ ผ่อนผันการผิดสัญญา

3. การผ่อนผันต่อสัญญาเพราะเหตุอุปสรรคอันเป็นเหตุสุดวิสัยที่สมควรอ้างได้ เช่น เรือบรรทุกสินค้าถูกพายุ หรือกรรมกรนัดหยุดงาน เป็นต้น ควรต้องมีหลักฐานมาแสดงประกอบ และผ่อนผันให้เฉพาะวันและเวลาที่ต้องเสียไปเพราะอุปสรรคที่กล่าวนั้นเท่านั้น

4. การให้คู่สัญญากระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพิ่มเติมจากสัญญาแทนเงินค่าปรับที่ผิดสัญญา เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ

2. หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพ.) 1204/4567 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2537

การขยายเวลาทำการตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง ตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 มีวิธีปฏิบัติแยกออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. การขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง อันเนื่องมาจากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาจ้างภายหลังจากที่ได้ลงนามแล้ว โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ผู้รับจ้างปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากรายละเอียดของสัญญาเดิมและในการนี้จำเป็นต้องมีการเพิ่มระยะเวลาในการทำงานตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง เพื่อปฏิบัติงานในส่วนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวตามที่ได้ตกลงกับผู้รับจ้างด้วย กรณีเช่นนี้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะต้องดำเนินการขยายเวลาทำการตามสัญญาไปในคราวเดียวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาจ้างด้วย ทั้งนี้โดยถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ข้อ 136

2. การขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้างอันเนื่องมาจากกรณี que ผู้รับจ้างได้ร้องขอให้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างออกไปอีก โดยผู้รับจ้างได้อ้างเหตุประกอบการขอขยายเวลาทำการดังกล่าวว่า ผู้รับจ้างได้ประสบปัญหาอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานตามสัญญาจนเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดสัญญา ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ผู้รับจ้างอ้างดังกล่าวเป็นเหตุที่เกิดจากความผิดหรือบกพร่องของส่วนราชการผู้ว่าจ้าง หรือเป็นเหตุสุดวิสัย หรือเป็นเหตุที่เกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย การขยายเวลาทำการตามสัญญาในกรณีนี้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างต้องถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ข้อ 139

3. หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กวพ.) 1305/10406 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

ระเบียบฯ ข้อ 139 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยสรุปว่า

การงด หรือ ลดค่าปรับ หรือการขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ โดยพิจารณาจากเหตุที่เกิดขึ้นจากความผิดหรือบกพร่องของส่วนราชการ เหตุสุดวิสัยหรือเหตุเกิดจากเหตุการณ์ที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้ในหลักการ หากเป็นเหตุที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเหตุที่เกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ส่วนราชการทราบภายใน 15 วัน นับแต่เหตุสิ้นสุด

งานบุคคลออกสระน้ำ คณะกรรมการตรวจการจ้างได้แจ้งให้ห้างฯ หยุดการปฏิบัติงานเนื่องจากมีฝนตกหนักทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดได้ ถ้าไม่มีข้อสัญญากำหนดเงื่อนไขไว้เป็นอย่างอื่น ย่อมจะมีใช้เหตุอุปสรรคที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ ที่จะพิจารณางดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ ระเบียบฯ ข้อ 139 (1) หลักการพิจารณาสั่งการตามระเบียบฯ ข้อ 139 อาจแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

กรณีการพิจารณางดหรือลดค่าปรับ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ในเวลาที่ยังคงเหลือกำหนดเวลาของสัญญาหรือข้อตกลงไปแล้ว และเป็นกรณีที่มีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว

กรณีการพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ก่อนที่จะครบกำหนดสัญญา และค่าปรับยังไม่เกิดขึ้น

การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้วตามระเบียบฯ ข้อ 136 จะเป็นเรื่องของการตกลงกับคู่สัญญาที่จะเปลี่ยนแปลงงานจ้างหรือสิ่งของที่ซื้อขาย ซึ่งจะกระทำได้เฉพาะกรณีเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น ซึ่งโดยหลักปฏิบัติของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว จะต้องกระทำให้เสร็จสิ้นก่อนการตรวจรับงานจ้าง หรือสิ่งของที่ซื้อขาย

ระเบียบฯ ข้อ 139 เป็นการวางหลักเกณฑ์กรณีที่จะไม่ปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง การขยายเวลา การงดค่าปรับ การลดค่าปรับ เป็นกรณีทำนองเดียวกับการที่ผู้ว่าจ้างผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว เมื่อผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อเห็นสมควรว่าระยะเวลาที่เสียไป มิใช่ความผิดของผู้ขายหรือผู้รับจ้างและเห็นสมควรขยายระยะเวลา หรืองดหรือลดค่าปรับไปแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมอีก โดยใช้เพียงคำสั่งอนุมัติของผู้มีอำนาจประกอบสัญญาไว้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินหรือคืนเงินค่าปรับให้แก่คู่สัญญาก็ได้

4. การพิจารณาขยายเวลาการก่อสร้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กวพ.) 1305/1417 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2543

อนึ่ง กวพ. มีข้อสังเกตว่า ในเรื่องของการพิจารณาขยายระยะเวลาทำการตามสัญญา งดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างนั้นเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว และตามสัญญาได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการหรือ

ผู้มีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้โดยไม่ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา ดังนั้น ในหลักการจึงไม่จำเป็นต้องทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมกับผู้รับจ้างอีก

3. การปรับ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ข้อ 134 การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ นอกจากการจ้างที่ปรึกษาให้กำหนดเป็นค่าปรับรายวันในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ 0.01-0.20 ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้มอบ เว้นแต่การจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกัน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ 0.01-0.10 ของราคางานจ้างนั้น แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าวันละ 100 บาท สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภคที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน ให้กำหนดค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.25 ของราคางานจ้างนั้น แต่อาจจะกำหนดขั้นสูงสุดของการปรับก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ กวพ. กำหนด

ในการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา หากส่วนราชการเห็นว่าถ้าไม่กำหนดค่าปรับไว้ในสัญญาจะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการผู้จัดทำสัญญากำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ 0.01-0.10 ของราคางานจ้างนั้นได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

การกำหนดค่าปรับตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ในอัตราหรือเป็นจำนวนเงินเท่าใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการ โดยคำนึงถึงราคาและลักษณะของพัสดุซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การที่คู่สัญญาของทางราชการจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือกระทบต่อการจราจรหรือความเสียหายแก่ทางราชการ แล้วแต่กรณี

ในกรณีการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้ว จะไม่สามารถใช้การได้สมบูรณ์แม้คู่สัญญาจะส่งมอบสิ่งของภายในกำหนดตามสัญญา แต่ยังคงขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญา ให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลยให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด

ในกรณีที่การจัดหาสิ่งของคิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือทดลองเกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่กำหนดของราคาทั้งหมด

4. การบอกเลิกสัญญา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ข้อ 137 ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงในกรณีที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาได้ เฉพาะกรณีที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการ โดยตรงหรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางราชการในการที่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

ข้อ 138 ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญา หรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ยินยอมเสียค่าปรับให้แก่ทางราชการ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้นให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

◆ เงื่อนไขสัญญา

เงื่อนไขสัญญาข้อ 7 วรรคสามและวรรคสี่

ถ้ามิได้เสนอแผนงาน หรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งหรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษาซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้ และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช่สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

เงื่อนไขสัญญาข้อ 17 วรรคสอง

ในระหว่างที่ผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างจะไม่สามารถปฏิบัติ ตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามข้อ 18 ก็ได้ และถ้าผู้ว่าจ้างข้อเรียกร้องไปยังผู้รับจ้างเมื่อครบกำหนดแล้วเสร็จของงานขอให้ชำระค่าปรับแล้ว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับผู้รับจ้างจนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

เงื่อนไขสัญญาข้อ 18 สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเองหรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ ผู้ว่าจ้างหรือผู้ที่รับจ้างทำงานนั้นต่อมีสิทธิใช้เครื่องใช้ในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างและวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนั้นผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหาย ซึ่งเป็นจำนวนเงินเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงาน และค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญา และค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก็ได้

◆ วันบอกลีกสัญญา

การบอกลีกสัญญาโดยผู้ว่าจ้างให้ถือวันที่หัวหน้าส่วนราชการอนุมัติให้บอกลีกสัญญาเป็นวันบอกลีกสัญญา ถ้าการบอกลีกสัญญาโดยผู้รับจ้างร้องขอ ให้ถือวันที่ส่วนราชการได้รับคำร้องขอของผู้รับจ้างเป็นวันบอกลีกสัญญา กรณีบอกลีกสัญญาตามเงื่อนไขสัญญา ให้ดำเนินการเรียกร้อยละตามเงื่อนไขสัญญาข้อ 7 , ข้อ 17 , ข้อ 18 ดังกล่าวข้างต้น

◆ คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห. 41/2538

เรื่อง เลิกสัญญา

เมื่อบอกลีกสัญญาแล้วทำให้สัญญาสิ้นสุดลง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับหลักประกันและเรียกค่าเสียหาย รวมทั้งจ้างผู้อื่นทำงานต่อจนเสร็จตามสัญญา

เมื่อแสดงเจตนาเลิกสัญญาแล้วถอนไม่ได้ หากผู้ว่าจ้างต้องการให้ผู้รับจ้างเดิมดำเนินการตามสัญญาต่อผู้ว่าจ้างต้องดำเนินการจ้างตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ใหม่

.....